

УЧИТЕЛЬ І УЧЕНЬ

ЯК ЗНАЙТИ ГАРНУ ШКОЛУ?

Батьки вибрали для сина найкращу школу. Уранці дід повів онука до школи. Коли вони ввійшли на подвір'я, їх оточили діти.

— Який смішний старий, — засміявся один хлопчик.

— Агов, маленький товстунє! — скорчив пичку інший.

Діти кричали та скакали навколо діда й онука. Але тут учитель задзвонив у дзвоник, повідомляючи про початок уроку, і діти повтікали.

Дідусь рішуче взяв онука за руку і вийшов на вулицю.

— Ура, я не піду до школи, — зрадів хлопчик.

— Підеш, але не до цієї, — відповів дід. — Я знайду тобі школу.

Старий відвів онука до себе додому, доручив його турботам бабусі, а сам пішов шукати кращого вчителя.

Побачивши яку-небудь школу, дід заходив у двір і чекав, коли вчитель відпустить дітей на перерву. У деяких школах діти не звертали на старого уваги, в інших — дражнили його. Дід мовчки розвертався та йшов геть. Нарешті він зайшов у крихітний дворик маленької школи й утомлено притулився до огорожі. Задзеленчав дзвоник, і діти висипали на вулицю.

— Дідусю, вам недобре? Принести води? — почувся голосок.

— У нашому дворі є оселін, сідайте, будь ласка, — запропонував якийсь хлопчина.

ЗНАННЯ І НАВЧАННЯ

УЧИМСЯ НІКОЛИ НЕ ПІЗНО

Коли до старого вчителя музики прийшов новий учень, усі діти роземіялися.

— Ви не туди потрапили, дідусю! — вигукнув хтось.

— Ніхто, діти. Познайомтеся, це дідусь Бао. Колись у мене навчалися його діти. Вони давно виростили й стали відомими людьми. Наразі Бао не потрібно працювати й він хоче здійснити свою мрію — навчитися грати на флейті, — пояснив учитель.

— Хіба старі можуть учитися? — здивувалися діти.

— У навчанні не важливо — молодий ти чи старий; осягнеш — і станеш майстром, — відповів учитель.

Спочатку діти трохи глузували з Бао, але незабаром старий навчився грати на флейті так, що вчитель почав давати йому окремі уроки.

Минуло два роки. Флейтиста Бао, як його тепер почали називати, запрошували на концерти, хоча він іще вважався учнем.

— Цього року замість завершального іспиту найкращі учні виступатимуть на конкурсі флейтистів у столиці, — оголосив якимось учителем.

— А дідусь Бао теж поїде? — поцікавилися хлопці.

— Звичайно, він же наш найкращий учень. Це буде його іспит на звання музиканта.

НАЙКОШІОВНИШИЙ СКАРБ

Подорожани ночували в покинутій оазі. Водойма висохла, але там була стара хатина й кілька пальм. Уранці провідник з верблюдами й товарами зник. Старий спокійно зустрів новину, а купець обурювався:

— Негідник поцупив усе. Тобі легше, старий. У тебе не було товарів, лише мішок із їжею. Але навіть його забрав злодій.

— У мене є знання. Знання — скарб, який усюди прямує за тим, хто ним володіє, — зауважив старий.

— Що користі в знаннях?! Ми помremo в пустелі без води, — гнівався купець.

— В оазі ми запасемо воду й наздоженемо злодія в місті за пустелею, — відказав старий.

— І ти бачиш воду в цій сухій водоймі?! — уїдливо продовжив купець.

Старий мовчки виніс із хатини велику скляну тацю й чашку. Потім викопав у піску вузьку ямку завглибшки з півметра, поклав на дно ями чашку й накрив яму тацею. На подив купця, з дна таці в чашку почала капати вода.

— Пісок усередині вологий. Сонце світить крізь скло й випарює вологу зі стінок ямки. Вона осідає на таці та стікає в чашку, — пояснив старий.

Потім старий зрізав порожню суху очеретину, застромив стебло в дно водойми й почав смоктати його. Незабаром зі стебла з'явилася вода.

— На дні водойми вода міститься на невеликій глибині, — пояснив старий здивованому купцеві.

Поки вони йшли пустелею, старий добував воду звідусіль: з кактуса й каменю, з роси й верблюжої колючки.

ЩО ВАЖЛИВІШЕ?

Юн-су любив учитися й пишався тим, що знає тисячі ієрогліфів. Він обіймав чудову посаду, але часто забував про справи, тому що весь час учився.

— Шановний Юн-су, твої знання завеликі для цієї посади, пошукай собі іншу, — сказав одного разу начальник.

Юн-су легко знайшов нову посаду, але через рік начальник знову запропонував йому піти. Урешті-решт Юн-су вирішив не працювати, а лише вчитися.

У знання немає дна. Юн-су зістарився, але продовжував учитися щодня. Колись у старого були діти й дружина, але вони пішли від нього.

— Ти не бачиш нічого навколо себе, крім ієрогліфів, — сказала дружина на прощання.

Юн-су не чув її слів, тому що вчив ієрогліфи.

Юн-су був дуже старим, коли його запросили до палацу на змагання в ученості. Він швидко переміг усіх суперників. Незабаром залишились тільки Юн-су і ще один учений старий.

В останній день змагання другий старий не з'явився до палацу. Він надіслав слугу з вибаченнями й листом. Старий писав, що його внучка смертельно хвора. Лише він знає, як вилікувати її, тому терміново залишив столицю.

— Дурень, — пробурмотів Юн-су.

— Чому Ви так вважаєте? — запитав імператор.

— Хвороба і навіть смерть маленького дівчиська — піщинка порівняно з океаном знань.

— У Вас є родина чи друзі? — запитав імператор.

ЩО ЗБЕРІГАЮТЬ КНИГИ?

Маленький син вождя був розумним хлопчиком. Одного разу в племя прийшов білий учитель і сказав, що в селищі відкрилася школа. Учитель запропонував вождеві записати дітей племені в школу.

Вождь подумав і привів у школу сина, але той не хотів учитися.

— Батьку, природа навчить мене всього, що мені потрібно, — сказав хлопчик.

— Спочатку навчися читати, а потім говори, — відповів батько.

Хлопчик ходив до школи, але погано слухав учителя.

Подобалося йому лише природознавство. Якось учитель приніс на урок плоди інжиру.

— Ці плоди гіркі! — вигукнув хлопчик. — Я смакував їх на початку літа в лісі. — А ще я бачив, як оса заповзла всередину. Того, хто з'їсть цей плід, оса вжалить, — додав він.

— Плоди інжиру солодкі й корисні, — пояснив учитель. — На початку літа вони гіркі через білий молочний сік, що міститься в незрілих плодах. Навесні на фіговому дереві з'являються м'ясисті плоди, усередині яких ховаються квіти. Маленькі фігові оси переносять пилок з одних квіток на інші. Без цього плоди засохнуть і не перетворяться на солодкий інжир.

— Звідки ви це знаєте, учителю? — з подивом запитав хлопчик.

— Я прочитав про це в книгах. Книги зберігають знання. Зірки з'являться — небо прикрасять, знання з'являться — розум прикрасять, — відповів учитель.

УЧИСЯ ЗАПИГУВАТИ

До ювелірної майстерні прийшли два молоді ювеліри.

— Ви вже здобули звання майстрів, але справжня майстерність досягається досвідом. Не соромно не знати, соромно не вчитися, — сказав їм головний ювелір.

— Учатися ніколи не пізно, — погодився один молодий майстер. Він походив з родини будівельників, а в школі ювелірів працював лише з напівкоштовним камінням.

— Не треба вчити орлів літати, — пробурмотів другий. Він був сином ювелірів і емалку бачив, як обробляють коштовне каміння. Його батько закрив свою майстерню через хворобу. Юнак мріяв знову відкрити майстерню батька, тільки-но заробить грошей.

Обидва молоді майстри працювали ретельно. Поступово їм почали довіряти складну роботу. Обидва виконували її чудово. Молодий ювелір з родини будівельників постійно запитував, найчастіше — про тонкощі виготовлення унікальних прикрас, які робили старі майстри.

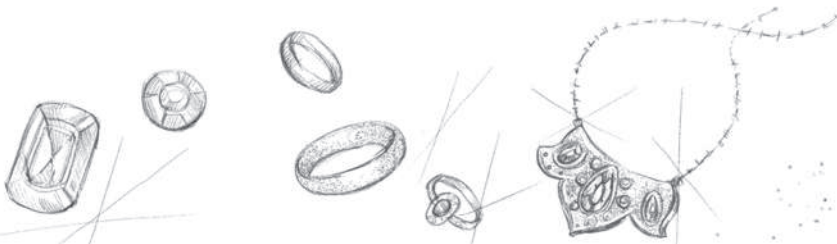
Другий молодий майстер не ставив жодних запитань. Він здивовано говорив своєму товаришеві:

— Навіщо ти постійно запитуєш? Ти ж майстер, а не учень.

— Не вчися до старості, а вчися до смерті, — сміючись, відповідав юнак.

Одного разу головний ювелір доручив майстрові з родини будівельника виготовити діамантове кольє.

— Чому ви дали це замовлення не мені? Я краще знаю, як працювати з діамантами! — ображено вигукнув другий молодий майстер.

ЧОМУ САМОЇНЬОМУ ПОГАНО?

Прое маленьких дітей було в батьків та одна старша дочка — помічниця. З ранку до вечора вона бавила молодших дітей: годувала, утішала, умивала.

Увечері, коли малята засинали, дівчинка допомагала мамі випрати все та прибрати.

Одного разу пішла дівчинка по воду на річку і знайшла у воді чийсь ціпок. Витягла вона ціпок з річки й бачить: бабуся берегом іде.

— Бабусю, чи не ваш це ціпок? — запитала дівчинка.

Схопила бабуся ціпок, зраділа:

— Це мій чарівний ціпок. За те, що знайшла його, я тебе нагороджу. Говори, чого хочеш.

— Найбільше я хочу відпочити хоча б один день, — відповіла дівчинка.

— Можеш відпочивати, скільки схочеш. Мій чарівний ціпок будь-яке бажання виконає.

— Це добре, — зраділа дівчинка, — але хто мене годуватиме?

— Про це не турбуйся, — сказала бабуся і змахнула ціпком.

Усе закружляло перед очима дівчинки, і опинилася вона в чудовому замку. У кожній кімнаті замку були невидимі слуги, які напували, годували, умивали й одягали дівчинку. Навколо замку не було нікого, лише птахи співали в саду. Минув день, другий, занудилася дівчинка й заплакала:

— Я хочу додому. Там, напевно, без моєї допомоги пропадають.

— Якщо додому повернешся, до кінця життя працюватимеш без відпочинку, — пролунав чийсь голос.

НАЙНЕБЕЗПЕЧНІША НЕПРАВДА

Уночі на місто напали розбійники. Хоча розбійників було небагато, вони пограбували та спалили кілька багатих будинків. Розбійники втекли, перш ніж солдати встигли схопити їх.

Наступного дня з'ясувалося, що розбійникам хтось відчинив браму. Начальника охорони викликали до міського суду, щоб він пояснив, чому міська брама виявилася відчиненою. Перш ніж відповідати, офіцер запрягся на священній книзі, що він говоритиме правду й тільки правду.

Начальник охорони розповів, що браму відчинив один із вартових. Він виявився зрадником, підпоїв пивом із сонним порошком всіх інших вартових, відчинив браму, а потім утік із розбійниками. Начальнику охорони зробили сувору догану й відпустили.

Невдовзі вартові прибігли до судді й розповіли, що бачили зрадника на міському базарі. Незабаром зрадника схопили. Юнак сказав, що він приїхав у гості до дядька.

Як же здивувався суддя, коли дізнався, що дядьком зрадника був начальник охорони.

— Негіднику! Ти клявся на священній книзі говорити тільки правду! — закричав обурений суддя на начальника охорони.

— Я говорив правду! — незворушно відповів той. — Чому я мав був розповідати про дурня-племінника, якого прислав мені його батько — мій брат. Цей дурень не зміг навіть із розбійниками домовитися й повернувся назад до міста, де й попався.

ЗАВЗЯІСЬ І СИЛА ВОЛІ

УМІННЯ ПІДВОДИИСЬ

Була в одного народу прикмета: той, хто зірве білу квітку на горі в переддень Нового року, буде щасливим. Гора, на якій розцвітала квітка щастя, була зачарована. Вона поетійно трусилась, і ніхто не міг утриматись на ній. Але щоразу перед Новим роком знаходилися сміливці, які намагалися залізти на гору.

Одного разу троє друзів теж вирішили випробувати щастя.

Перш ніж іти на гору, зайшли друзі до мудреця — поради спитати.

— Упадеш сім разів — підведися вісім разів, — порадив їм мудрець.

Пішли троє друзів на гору, усі з різних боків.

Через годину повернувся перший юнак, весь у синцях.

— Брехав мудрець, — сказав він. — Я впав сім разів, а коли восьмий раз підвівся, то побачив, що пройшов лише чверть гори. Іоді я вирішив повернутися.

Уранці зібрався старий іти. Мати злякано схопилася за ціпок.

— Ціпок мій звичайний. Віра й надія дива творять, а їх я залишив, — посміхнувся старець.

ЗАПИТАННЯ І ЗАВДАННЯ

- ◆ Як ви вважаєте, чи й насправді ціпок був звичайним?
- ◆ Розкажіть про людину, якій віра й надія допомогли впоратися з важкими випробуваннями.
- ◆ Багато з людей найбільше вірять у себе, інші вірять у долю або Бога. У що найбільше вірите ви?
- ◆ Коли у вас щось не виходить, ви продовжуєте сподіватися чи зневірюєтеся?
- ◆ Візьміть інтерв'ю в батьків із теми «Як віра допомагає вам у житті».

БІДНІСТЬ І БАГАТІСТВО

ПЕРША СКИБКА ХЛІБА

Один багатій втратив апетит і оголосив: «Йой, хто приготує для мене що-небудь смачне, одержить сто золотих монет».

Багато кухарів готували багатієві різні страви. Він куштував одну страву за іншою, але всі вони здавалися йому несмачними. Одного разу до багатія прийшов бідняк і сказав:

— Я приніс не страву, а пораду: «Перший шматок завжди смачний».

— Дрехня, у всіх стравах і перший, і останній шматок — однаково несмачні! — сердито крикнув багатій і велів вигнати бідолаху.

Слуга пожалів бідняка й дав йому окраєць хліба. Тут бідняку спала на думку ідея.

Наступного ранку він переодягся чаклуном, прийшов до багатія й повідомив, що в лісі під найвищою ялиною лежить дивовижний хліб, що повертає апетит.

— Цей засіб ви повинні знайти самі, інакше він не подіє, — сказав переодягнений бідняк.

Багатієві так хотілося скуштувати цей хліб, що він вирушив із чаклуном до лісу. Цілий день вони ходили лісом у пошуках найвищої ялини. Коли дерево знайшлося, багатій хитався від голоду й втоми, тому одразу відкусив від окрайця величезний кусень і з жадібністю проковтнув його.

ЗМІСТ

ВЕСЬМ	3	РОЗУМ І МУДРІСТЬ	
УЧИТЕЛЬ І УЧЕНЬ		Що найцінніше за все?	74
Як знайти гарну школу?	4	Пиха і Мудрість	76
Глибока ріка	6	Два послі	78
Найкраща розповідь	8	Де краще?	80
Близька й далека мета	10	Як потрібно борги віддавати?	82
Чого вчать книги?	12	Тривалість очікування	84
У кого руки чистіші?	14	Хто саджає колючки?	86
Тисяча загадок	16	Уміння говорити	88
ЗНАННЯ І НАВЧАННЯ		РАДІСТЬ І ГОРЕ	
Учитися ніколи не пізно	18	Радість і гнів	90
Найкоштовніший скарб	20	Випробування чи допомога?	92
Лотоси й крокодили	22	ЛЮБОВ І ДРУЖБА	
Що важливіше?	24	Висока гора	94
Що зберігають книги?	26	Хто бачить красу?	96
Учися запитувати	28	Найкращі ліки	98
РОДИННІ СКАРБИ		ПРАЦОВИВІСЬ І МАЙСТЕРНІСЬ	
Повага до матері	30	Як перейти болото?	100
Мудрий батько	32	Що в роботі головне?	102
Листя і коріння	34	Руки в мозолях	104
Чужа мати	36	Коли поле дає врожай?	106
Чому самотньому погано?	38	ЧЕСНІСЬ	
Коли діти — щастя	40	Хто украв олію?	108
Хто ніжніший?	42	Не обманюй	110
Навіщо потрібен брат?	44	Найнебезпечніша неправда	112
Два брати	46	ЗАВЗЯІСЬ І СИЛА ВОЛІ	
Холодні й теплі слова	48	Уміння підводитись	114
Коли син старший за батька?	50	Віра й надія	116
Коріння родини	52	БІДНІСЬ І БАГАТСТВО	
Хто більше любить батька?	54	Перша скибка хліба	118
Як сирота знайшов родину	56	Коли будь-яка гавань гарна?	120
Хто найглухіший?	58	ЛІКАРІ ІА ЗДОРОВ'Я	
Якщо син — бешкетник	60	Яким має бути лікар?	66
У кого багато недоліків?	62	Який лікар кращий?	68
Найважча справа	64	Відчини свої двері	70
		Дорогі ліки	72
		ТАЛАНІ ІА ЗДІБНОСТІ	
		Маленький художник	122
		Як дізнатися про здібності?	124
		Як стати відомим?	126